

13.9.2024

VN/18606/2024

VN/18606/2024-VM-13

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto; Hallituksen esitys-luonnos laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esitys-luonnoksesta laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Valtiovarainministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua edellä mainittuun kokonaisuuteen ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n 5 momentin mukaista säännöstä, jonka mukaan muu opetuksen järjestäjä kuin kunta saa 94 prosenttia 1–4 momentissa tarkoitetuista kotikuntakorvauksista. Tarkoitus on, että kotikuntakorvauksen prosenttiosuus nostetaan yksityisten koulujen osalta 100 prosenttiin. Valtion koulut ja yliopistojen harjoittelukoulut saisivat edelleen 94 prosentin kotikuntakorvauksen. Samalla säädettäisiin myös siitä, että yksityisille perusopetuksen järjestäjille tulisi velvollisuus järjestää perusopetuslain 17 § mukaista opetuksen erityistä tukea.

Esityksen perusteluissa on todettu, että oppilaat ovat tällä hetkellä eri asemassa erityisen tuen toteutuksen suhteen riippuen siitä käyvätkö he kunnallista vai muun tahon koulua. Esityksessä on perusteltu yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen korotusta sillä, että yksityisille perusopetuksen järjestäjille tulisi velvollisuus järjestää perusopetuslain 17 § mukaista opetuksen erityistä tukea. Esityksessä ei kuitenkaan muutettaisi nykytilaa siltä osin, että valtion ja yliopistojen harjoittelukouluilla ei edelleenkään olisi velvollisuutta järjestää perusopetuslain 17 § mukaista opetuksen erityistä tukea. Valtion ja yliopistojen harjoittelukoulujen oppilaat jäisivät näin ollen edelleen eri asemaan suhteessa kunnallisen tai yksityisen opetuksen järjestäjien kouluissa käyviin oppilaisiin, minkä takia esityksen tavoitteet ja niiden toteutuminen jäävät tältä osin epäselviksi.

Vaikka yksityisille perusopetuksen järjestäjille säädetään velvollisuus järjestää perusopetuslain 17 § mukaista opetuksen erityistä tukea, eivät velvollisuudet kuitenkaan edelleenkään vastaa kunnan velvollisuuksia järjestää perusopetusta. Esityksessä todetulla tavalla nimenomaan kunta on perusopetuslain 4 §:n mukaan velvollinen järjestämään kaikille sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä esiopetusta ilman määrällisiä rajoituksia. Ei-kunnallisten opetuksen järjestäjien koulupaikkoja puolestaan rajaavat järjestämisluvassa määrätyt oppilasmäärät ja lisäksi opetuksen järjestäjillä on mahdollisuus käyttää ns. soveltuvuuskokeita oppilasvalinnassaan. Näin ollen yksityisillä opetuksen järjestäjillä on kunnallisia järjestäjiä laajemmat mahdollisuudet vaikuttaa erityisen tuen tarpeeseen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Esitystä voidaan pitää tältä osin ongelmallisena.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Yksityisen opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen nosto 100 prosenttiin kasvattaa kuntien kotikuntakorvausmenoja. Valtio korvaa opetuksen järjestäjille kotikunnattomien oppilaiden kotikuntakorvauksen. Lisäksi valtio rahoittaa yksityisten perusopetuksen järjestäjien ja yliopistojen kotikuntakorvauksessa huomioon otettavan arvonlisäveron. Valtio korvaa kunnille muutoksesta aiheutuvan kustannuksen. Muutos lisää HE-luonnoksen mukaan valtion menoja 10,877 milj. euroa. Muutos tulisi voimaan 1.8.2025 alkaen, jolloin vuoden 2025 kustannukset olisivat 4,532 milj. euroa. Vuoden 2025 talousarvioesitykseen sisältyy menolisäystä vastaava siirto OKM:n momentilta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen, mutta arvio on hieman tarkentunut HE-luonnoksessa esitetyistä arvioista.

Vuodesta 2026 lähtien määräraahatarve kasvaa. Tätä ei ole otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa, koska toimenpiteelle ei varattu määrärahaa hallitusohjelmassa eikä vaalikauden kehyksessä. Valtiovarainministeriö toteaa, että tarvittava rahoituksen lisäys tulee järjestää kehyksen puitteissa uudelleenkohdennuksin OKM:n hallinnonalan sisällä.

Kuntalain (410/2015) 11-13 §:ssä säädetään valtion ja kuntien neuvottelumenettelystä. Valtion ja kuntien neuvottelumenettelyyn kuuluu kuntien toimintaa, taloutta ja hallintoa koskevien asioiden käsittely valtiovarainministeriön yhteydessä toimivassa kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa. Koska esityksessä ehdotetuilla säännösmuutoksilla on vaikutusta kuntien toimintaan ja talouteen, esitys tulee käsitellä kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiovarainministeriö hallinnoi kotikuntakorvauksen laskentaa ja maksatusta. Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksessä todetulla tavalla muutoksen toimeenpano ja voimaantulo kesken vuoden 2025 aiheuttavat ministeriössä vähäisiä muutos- ja lisätöitä. Tähän tai uudistuksen tekniseen toteutukseen muuten valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa.

Valtiovarainministeriö huomauttaa, että nyt lausunnolla olevan esitysluonnoksen lisäksi vireillä myös muita muutoksia perusopetuslakiin ja oppimisen tuen järjestelmiin. Myös nämä muut muutokset ja niiden vaikutukset tulisi voida ottaa huomioon kokonaisuutena.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Yksikön päällikkö, finanssineuvos

Pasi Leppänen

Jakelu

OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiedoksi

VM KAO Rahoitus ja rahoitusjärjestelmät
VM BO Aluetalouden yksikkö

VN/18606/2024-VM-13

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: